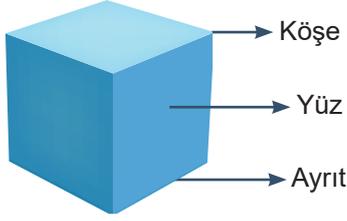
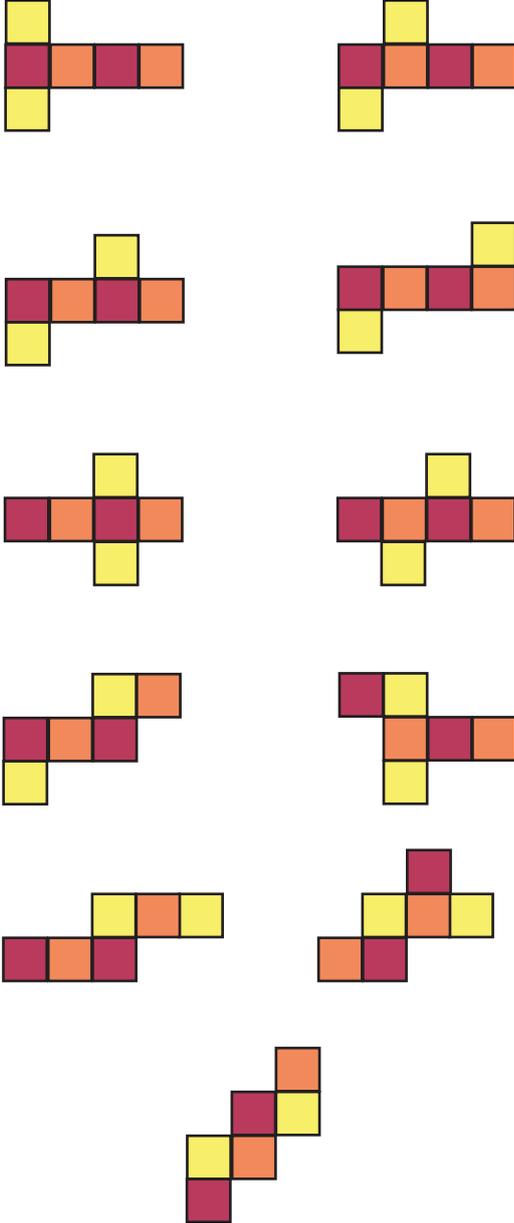

KÜP

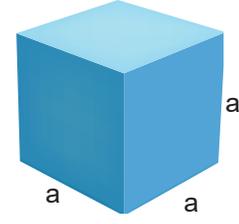

Ayrit Sayısı	Köşe Sayısı	Yüzey Sayısı
12	8	6

KÜPÜN AÇINIMLARI

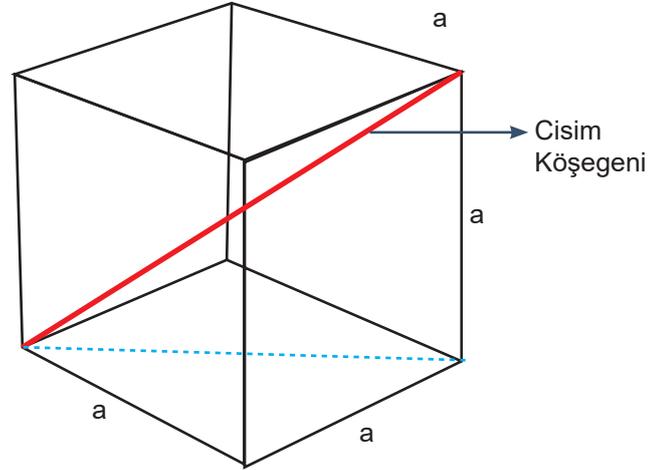
KÜPÜN ALANI VE HACMİ

Bir ayritının uzunluğu a br olan bir küpün her bir yüzü kare olduğundan, bir yüzünün alanı $axa = a^2$ dir. Küpün 6 tane yüzü olduğundan Yüzey alanı $6.a^2$ olarak bulunur

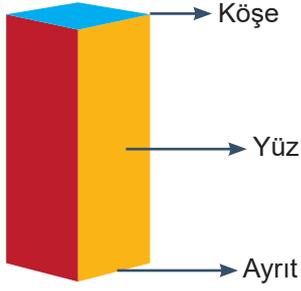
Bir ayritının uzunluğu a br olan bir küpün hacmi $axaxa = a^3$ olarak bulunur.

KÜPÜN CİSİM KÖŞEĞENİ

Bir ayritının uzunluğu a br olan bir küpün cisim köşegeninin uzunluğu $a\sqrt{3}$ tür.

KARE DİK PRİZMA

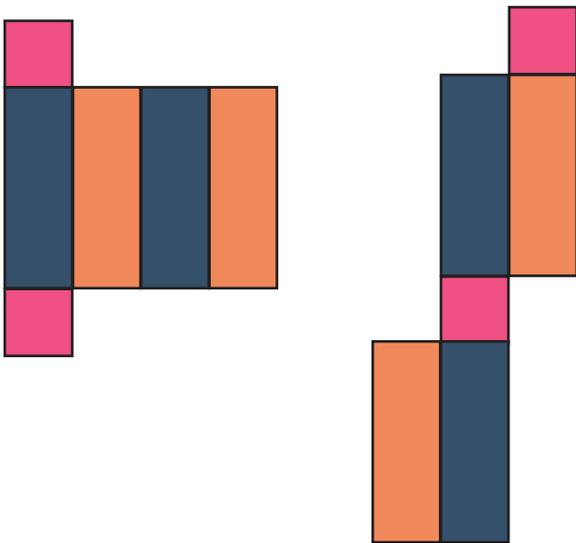

Ayrıt Sayısı 12   **Köşe Sayısı** 8   **Yüzey Sayısı** 6

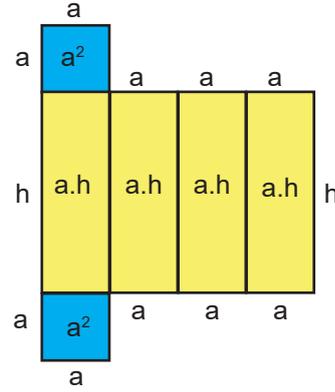
NOT: Tabanı n kenarlı bir çokgen olan dik prizmanın ;

- 2n tane köşesi vardır.
- 3n tane ayrıtı vardır.
- n + 2 tane yüzü vardır.
(2 taban ve n tane yan yüz)

KARE DİK PRİZMANIN AÇINIMLARI

KARE DİK PRİZMANIN YÜZEY ALANI

Tabanının bir kenar uzunluğu a br,yüksekliği h br olan bir kare prizmanın;

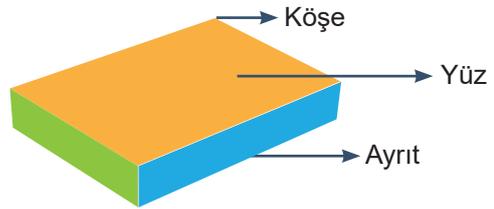
Taban Alanı = $a \times a = a^2$

Yanal Alanı = $4 \times a \times h = 4ah$

Yüzey Alanı = $2a^2 + 4ah$ olarak bulunur.

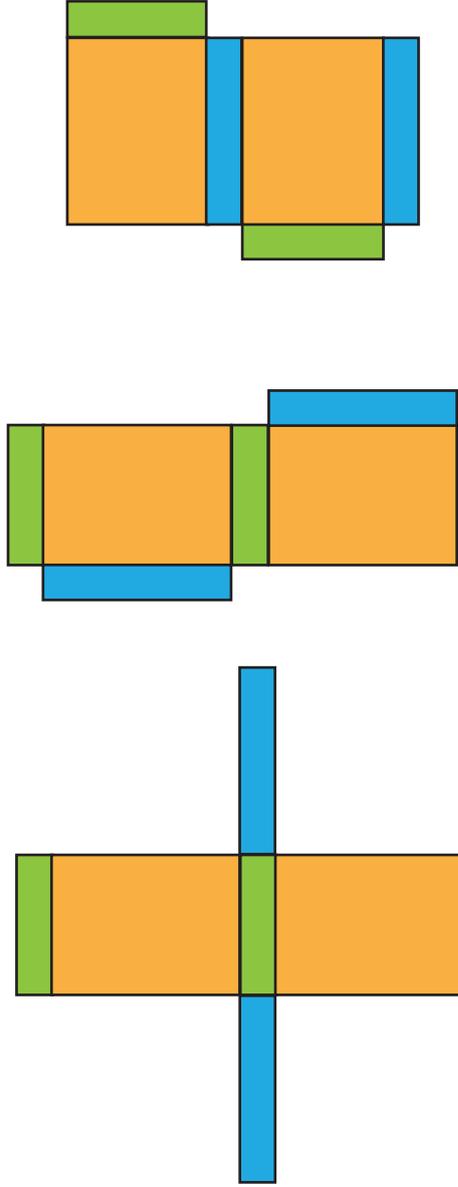
Serkan DEMİR

DİKDÖRTGENLER PRİZMASI

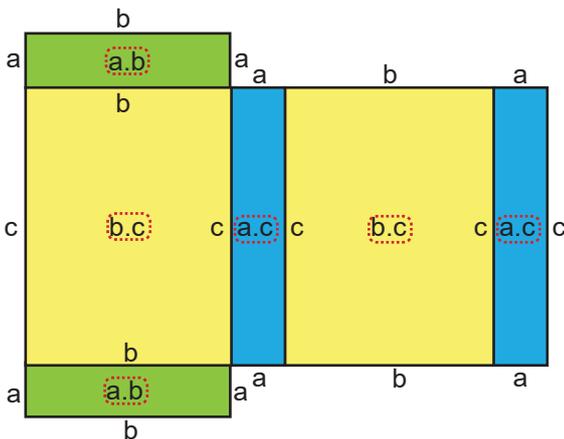

Ayrıt Sayısı 12   **Köşe Sayısı** 8   **Yüzey Sayısı** 6

DİKDÖRTGENLER PRİZMASININ AÇINIMLARI

DİKDÖRTGENLER PRİZMASININ YÜZEY ALANI

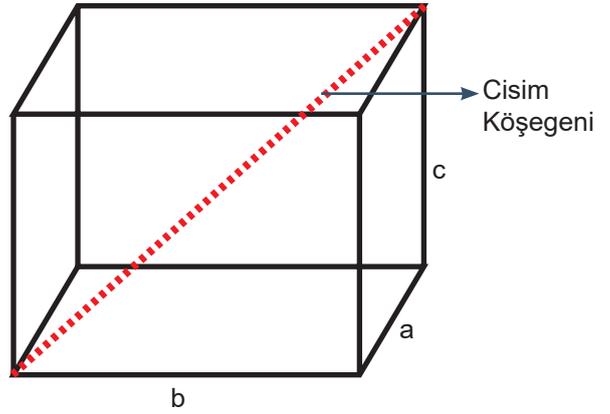
Ayrıt uzunlukları a,b ve c olan bir dikdörtgenler prizmasının ;

Yüzey Alanı = $2ab + 2ac + 2bc$ olarak bulunur.

Örneğin ayrıt uzunlukları 3 cm, 4 cm ve 10 cm olan bir dikdörtgenler prizmasının;

Yüzey Alanı = $2.3.4 + 2.3.10 + 2.4.10$
= $24 + 60 + 80$
= 164 cm^2 olarak bulunur.

DİKDÖRTGENLER PRİZMASININ CİSİM KÖŞEĞENİ

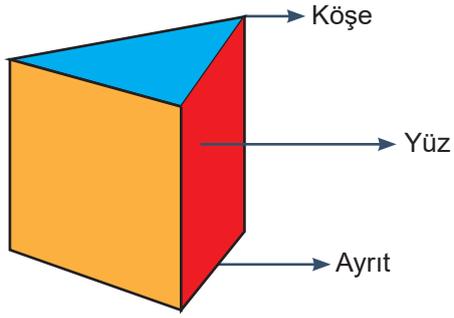
Ayrıt uzunlukları a,b ve c olan bir dikdörtgenler prizmasının ;

Cisim Köşegeni = $\sqrt{a^2 + b^2 + c^2}$ olarak bulunur.

Örneğin ayrıt uzunlukları 3 cm, 4 cm ve 5 cm olan bir dikdörtgenler prizmasının;

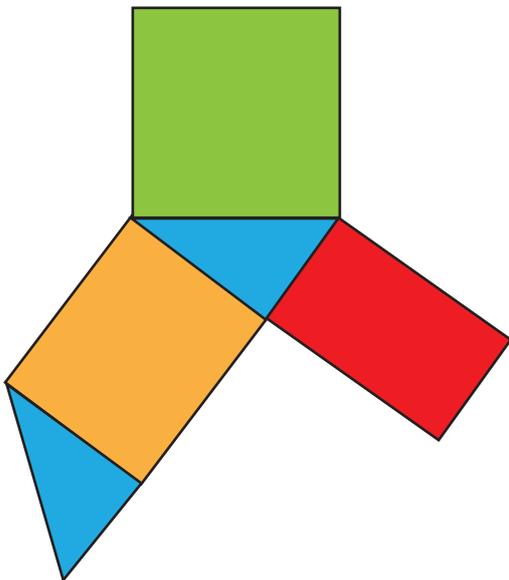
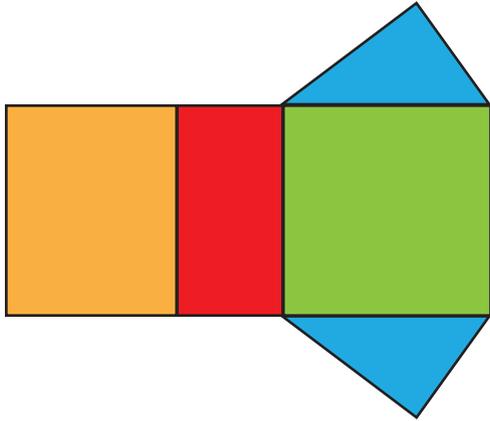
Cisim KÖŞEĞENİ = $\sqrt{3^2 + 4^2 + 5^2} = \sqrt{50}$
= $5\sqrt{2}$ cm olarak bulunur.

ÜÇGEN DİK PRİZMA

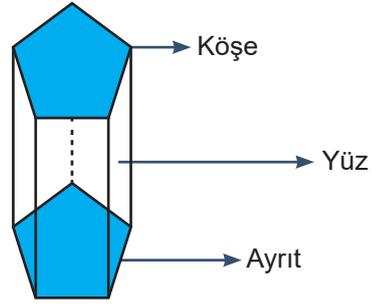

Ayrıt Sayısı	Köşe Sayısı	Yüzey Sayısı
9	6	5

ÜÇGEN DİK PRİZMANIN AÇINIMLARI

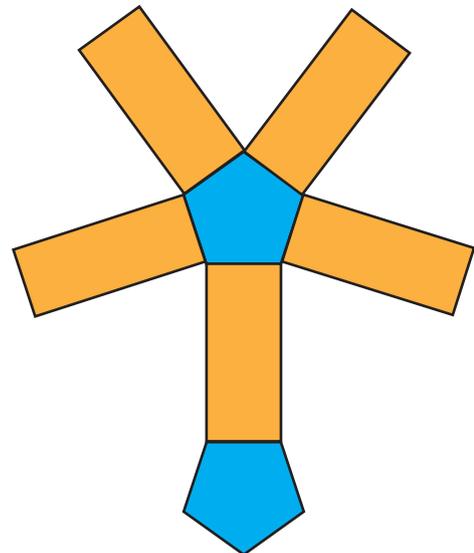
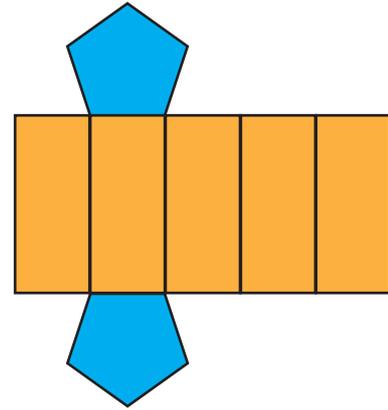

BEŞGEN DİK PRİZMA

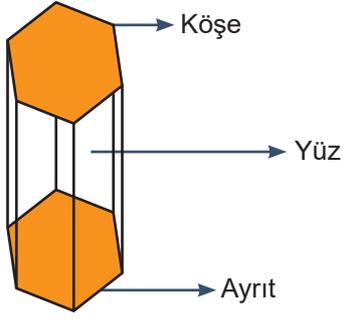

Ayrıt Sayısı	Köşe Sayısı	Yüzey Sayısı
15	10	7

BEŞGEN DİK PRİZMANIN AÇINIMLARI

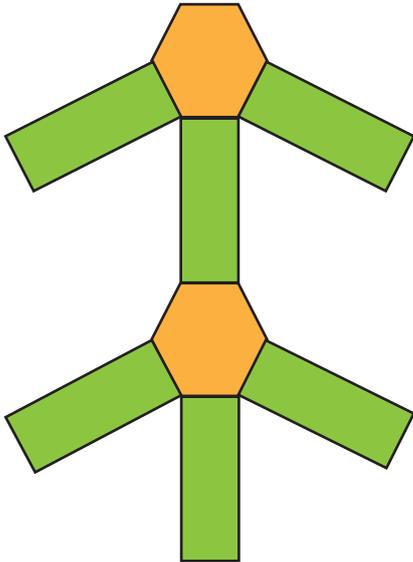
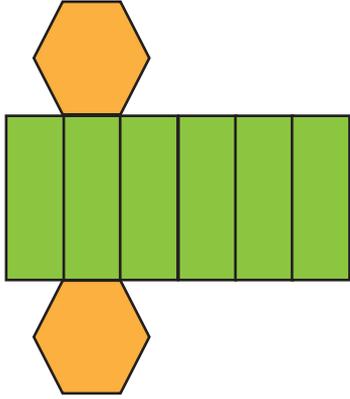

ALTIGEN DİK PRİZMA

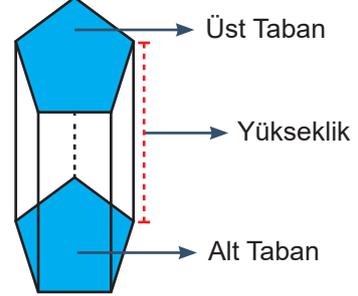

Ayrıt Sayısı	Köşe Sayısı	Yüzey Sayısı
18	12	8

ALTIGEN DİK PRİZMANIN AÇINIMLARI

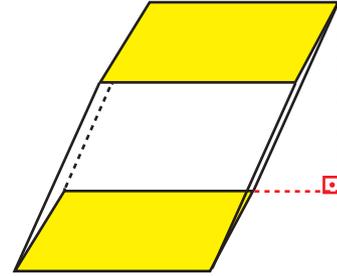

NOT: Prizmaların yüksekliği,tabanlar arasındaki uzaklıktır.Yükseklik tabanlardan birinin bir noktasından diğer tabana inilen dikme şeklinde ifade edilir.

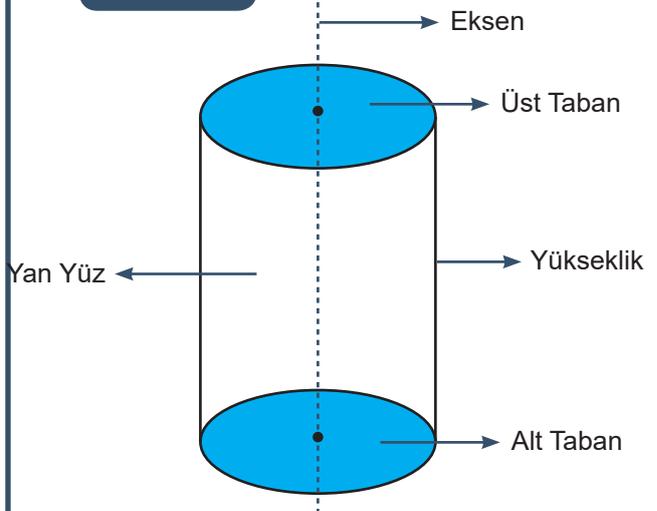

EĞİK PRİZMA

NOT: Yan yüz ayrıtları taban yüzeyine dik olmayan prizmalara **eğik prizma** denir.

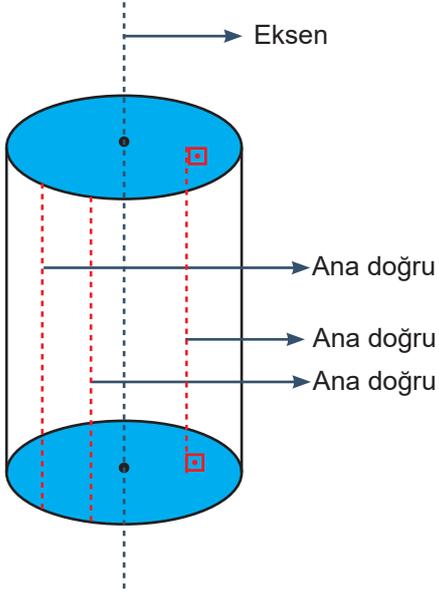

SİLİNDİR

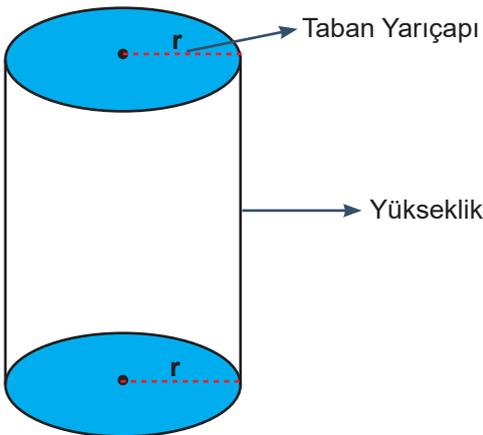

Tabanları eş iki daireden oluşan ve yan yüzü dikdörtgensel bir bölgenin bükülmesi ile elde edilen dönel cisme **silindir** denir.

Silindirin taban merkezlerini birleştiren **doğru parçasına** eksen denir.

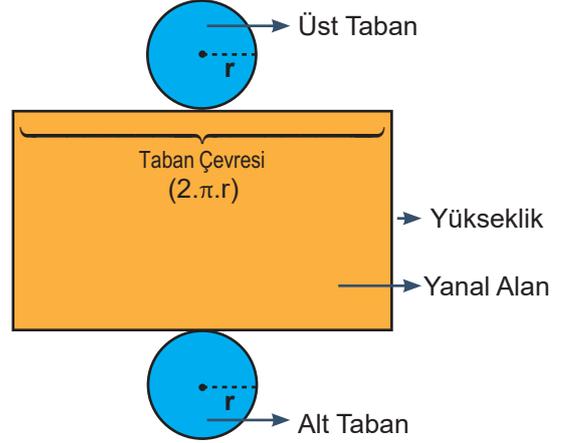

Tabanların karşılıklı iki noktasını birleştiren dik doğru parçalarına **ana doğru** denir.

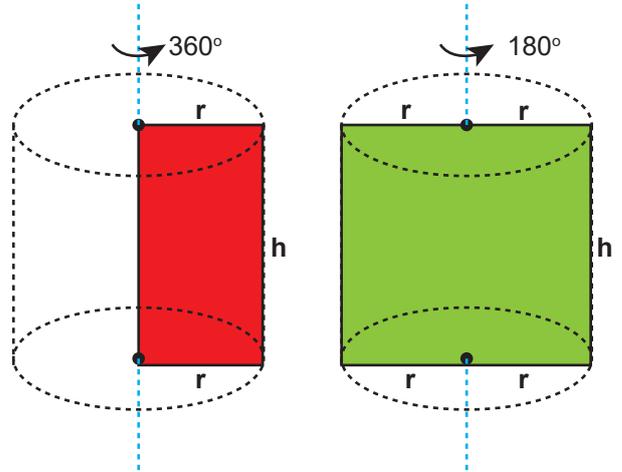
Tabanlardan birinin bir noktasından diğer tabana inilen dikmeye **yükseklik** denir.

DİK DAİRESEL SİLİNDİRİN AÇINIMI

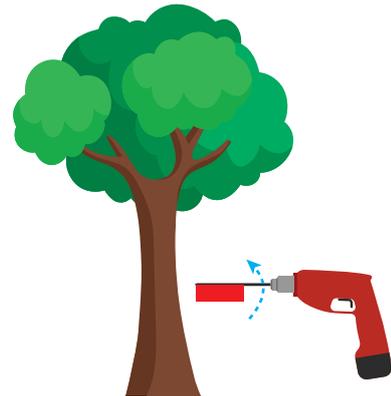

Dik dairesel silindir, bir dikdörtgenin bir kenarı etrafında 360° veya simetri eksenini etrafında 180° döndürülmesiyle oluşan **dönel** cisimdir.

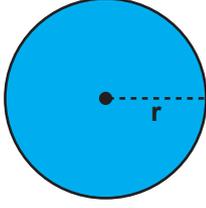
Serkan DEMİR

Dikdörtgenin dönmesi ile nasıl silindir oluştuğunu anlamak için bir matkabın ucuna takılan dikdörtgen plakanın döndürülmesi ile ağaçta açılacak oyuğun şeklini düşünmek yeterlidir.

DİK DAİRESEL SİLİNDİRİN TABAN ALANI

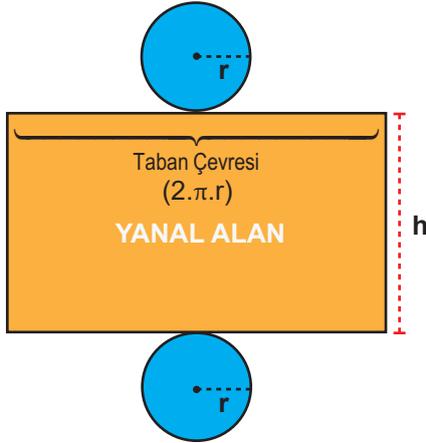

Dik dairesel silindirin taban alanı $\pi.r^2$ formülü ile bulunur.

Örneğin yarıçap uzunluğu 5 cm olan bir dik dairesel silindirin taban alanı;

$$\begin{aligned}\pi.r^2 &= 3.5^2 \\ &= 3.25 \\ &= 75 \text{ cm}^2 \text{ olarak bulunur} (\pi=3)\end{aligned}$$

DİK DAİRESEL SİLİNDİRİN YANAL ALANI

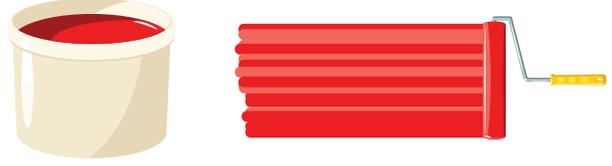

Yarıçap uzunluğu r ve yüksekliği h olan bir dik dairesel silindirin alanı $2.\pi.r.h$ formülü ile bulunur.

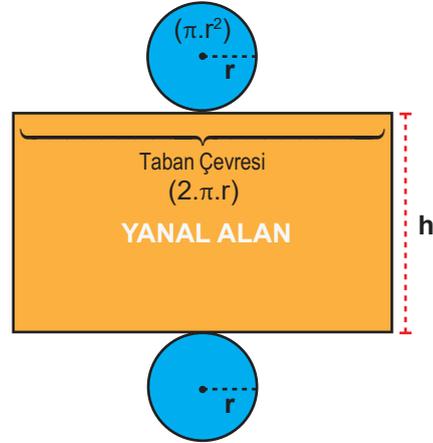
Örneğin yarıçap uzunluğu 4 cm ve yüksekliği 10 cm olan bir dik dairesel silindirin yanıl alanı;

$$\begin{aligned}2.\pi.r.h &= 2.3.4.10 \\ &= 240 \text{ cm}^2 \text{ olarak bulunur. } (\pi = 3)\end{aligned}$$

NOT : Aşağıdaki gibi verilen bir rulo fırça 1 tur attığında boyanan bölgenin alanı silindirik şeklindeki rulonun **yanıl alanına** eşittir.

DİK DAİRESEL SİLİNDİRİN YÜZEY ALANI

Taban yarıçapı r ve yüksekliği h olan bir dik dairesel silindirin yüzey alanı **2 taban alanı** ile **yanıl alanının** toplanması ile bulunur.Yani;

$$\text{Taban alanı} = \pi.r^2$$

$$\text{Yanıl alan} = 2.\pi.r.h \text{ olduğundan}$$

Yüzey alan = $2.\pi.r^2 + 2.\pi.r.h$ formülü ile bulunur.

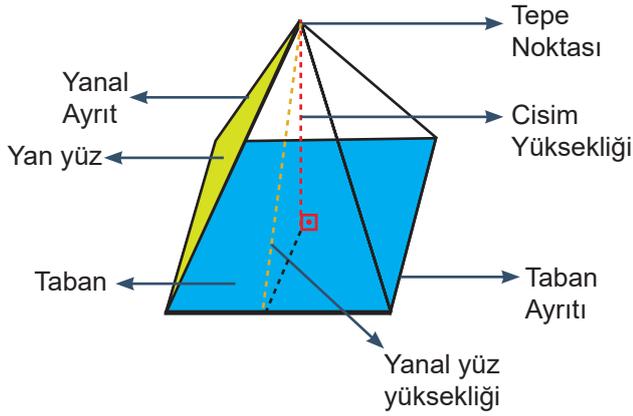
Örneğin yarıçap uzunluğu 2 cm ve yüksekliği 5 cm olan bir dik dairesel silindirin yüzey alanı;

$$\text{Taban alanı} = \pi.r^2 = 3.2^2 = 3.4 = 12 \text{ cm}^2 \text{ olur.}$$

$$\text{Yanıl alanı} = 2.\pi.r.h = 2.3.2.5 = 60 \text{ cm}^2 \text{ olur.}$$

$$\begin{aligned}\text{Yüzey alanı} &= 2.\pi.r^2 + 2.\pi.r.h = 2.12 + 60 \\ &= 24 + 60 \\ &= 84 \text{ cm}^2 \text{ olarak bulunur. } (\pi = 3)\end{aligned}$$

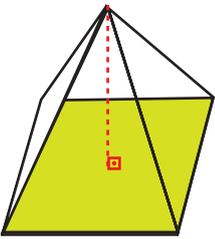
PİRAMİT

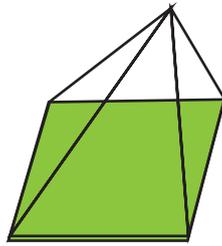
Tabanı çokgen,yanal yüzleri ise ortak bir tepe noktasında birleşen üçgenlerden oluşan geometrik cisimlere **piramit** denir.

Piramitler tabanlarının şekline göre isimlendirilirler.

Piramit; tepe noktası ile taban merkezini birleştiren doğru parçası tabana dik ise **dik piramit**, eğikse **eğik piramit** denir.

DİK PİRAMİT

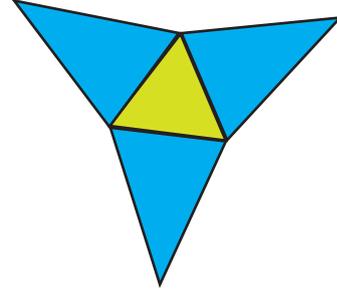
EĞİK PİRAMİT

Düzgün piramitlerin yan yüzleri ve yanal ayrıtları eşittir.

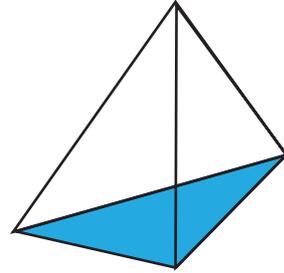
Tabanı n kenarlı bir çokgen olan piramidin;

- $n + 1$ tane köşesi vardır.(Taban köşeleri + tepe noktası)
- $2n$ tane ayrıtı vardır.
- $n + 1$ tane yüzü vardır.

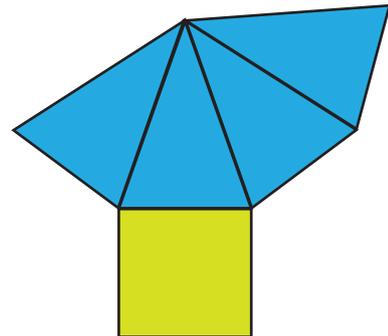
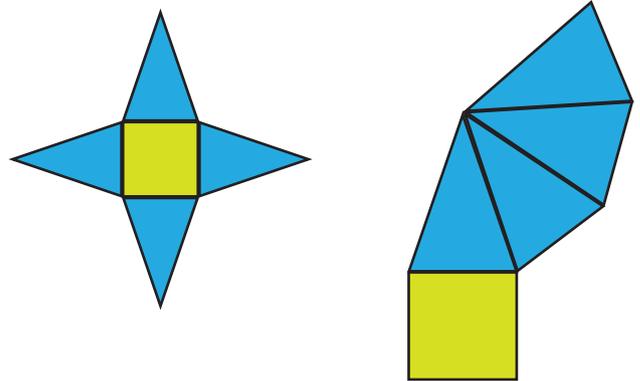
ÜÇGEN PİRAMİDİN AÇINIMI

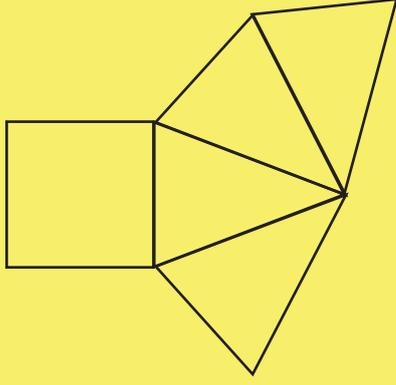

Dört yüzüde eşkenar üçgen olan piramide **düzgün dörtyüzlü** denir.

KARE PİRAMİDİN AÇINIMI

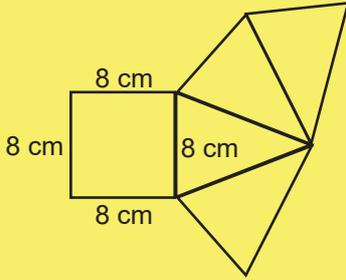

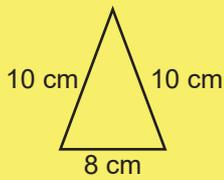
Bir dik kare piramidin bir yan yüzünün çevresi 28 cm ve tabanının çevresi 32 cm dir.Bu prizmanın açılımı yukarıda verilmiştir.

Buna göre,verilen açılımın çevre uzunluğu bulunurken;

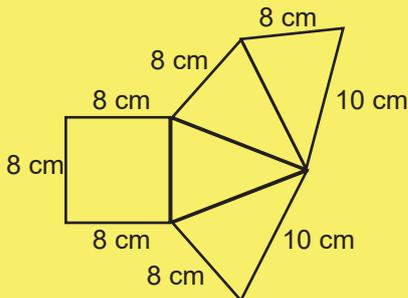
Taban çevresi 32 cm ise tabanının bir kenar uzunluğu 8 cm olur.

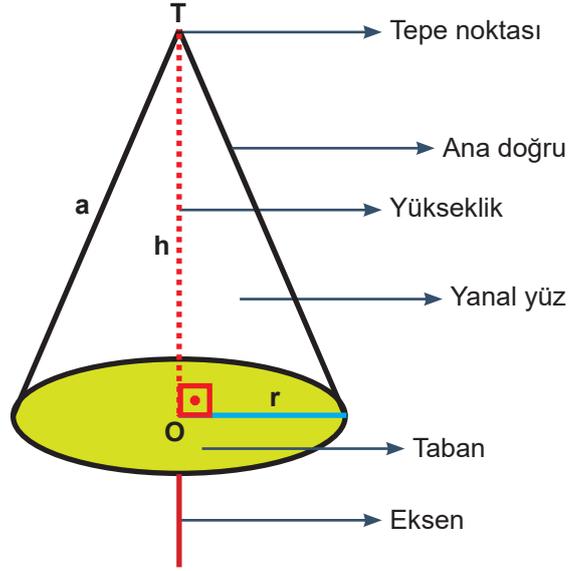
Bir yan yüzünün çevre uzunluğu 28 cm ve ikiz-kenar üçgen olduğundan eşit uzunluktaki kenarlardan birinin uzunluğu 10 cm bulunur.

Buna göre taban kenarı 8 cm ve bir yan yüzünün çevre uzunluğu 28 cm olan piramidin açılımının çevre uzunluğu 68 cm olarak bulunur.

KONİ

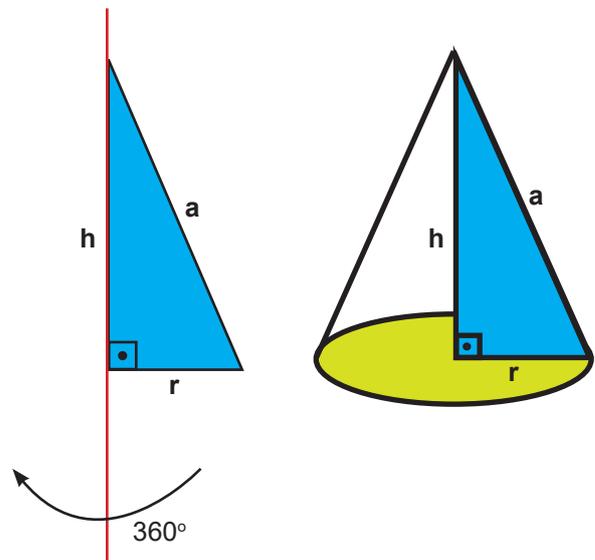
Tabanı daire,yanal yüzeyi bir daire dilimi şeklinde olan piramitlere **koni** denir.

Başka bir ifadeyle O merkezli bir dairenin her noktasını T(Tepe noktası) noktasına birleştiren doğru parçalarının oluşturduğu cisme **koni** denir.

Ekseni tabana dik olan koniye **dik koni** veya **dönel koni** denir.

Dik koniler eksen etrafındaki dönmelerde **dönme simetrisine** sahiptirler.Eksen etrafındaki dönmelerde koni değişmez.

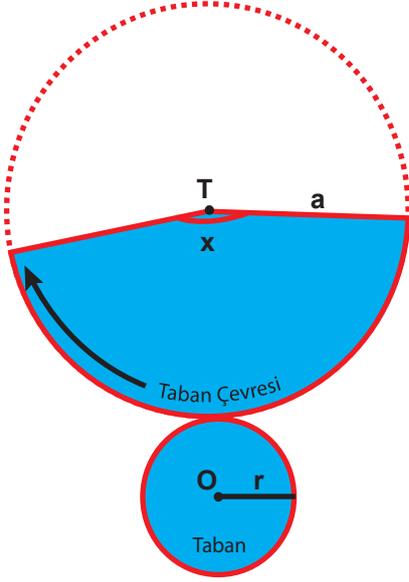
Serkan DEMİR

$$h^2 + r^2 = a^2$$

Bir dik üçgenin herhangi bir dik kenarı etrafında 360° döndürülmesi ile koni oluşur.

KONİNİN AÇINIMI

Dik koninin açınımında tabanı daire, yan yüzü daire dilimi şeklindedir.

Ana doğru, koninin yan yüzünü oluşturan daire diliminin yarıçapıdır. Bu dilime ait merkez açının ölçüsüne x dersek r , a ve x arasında;

$$\cancel{2\pi \cdot a} \cdot \frac{x}{360^\circ} = \cancel{2\pi \cdot r}$$

$$\frac{x}{360^\circ} = \frac{r}{a}$$

bağıntısı bulunur.

Örneğin taban yarıçapının uzunluğu 3 cm, - yüksekliği 4 cm olan bir dik koninin açınımında daire diliminin merkez açısını bulalım;

Öncelikle verilenlere bakalım ;

$$r = 3 \text{ cm} \quad a = ?$$

$$h = 4 \text{ cm} \quad x = ?$$

$h^2 + r^2 = a^2$ olduğundan;

$$4^2 + 3^2 = a^2$$

$$a^2 = 16 + 9 = 25$$

$a = 5$ bulunur.

$$\frac{x}{360^\circ} = \frac{r}{a}$$

olduğundan;

$$\frac{x}{360^\circ} = \frac{3}{5}$$

$$5x = 360 \cdot 3$$

$$x = 216^\circ$$

bulunur. Yani taban yarıçapı 3 cm, yüksekliği 4 cm olan bir koninin açınımında ana doğrusunun uzunluğu 5 cm ve daire diliminin merkez açısı 216° olarak bulunur.

